

Ο Νίκος Καζαντζάκης για την Ελλάδα

Δρ. ΗΛΙΑΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ*

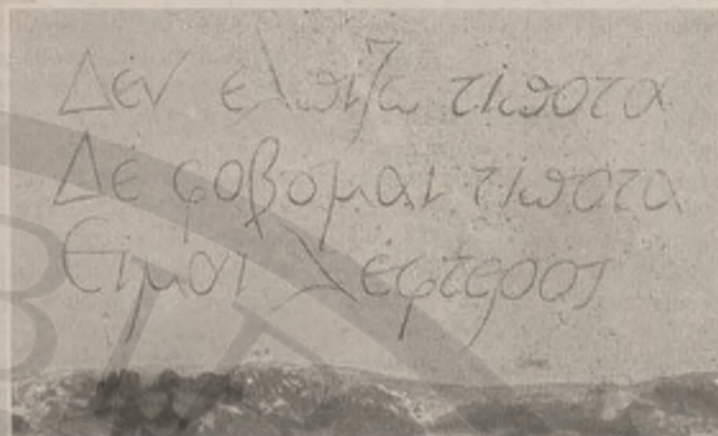
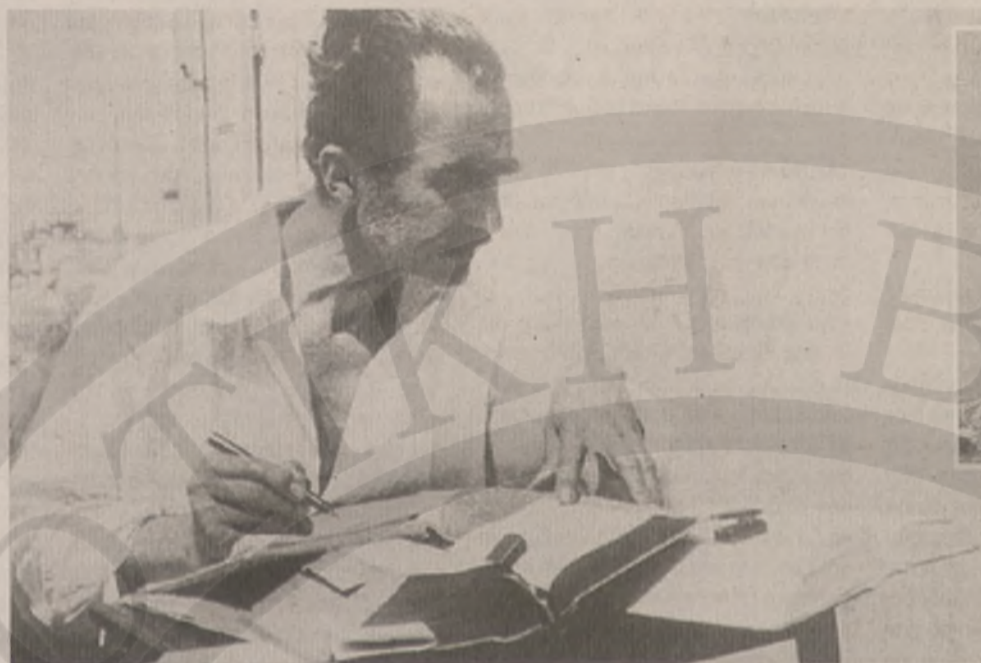
1. Για μια νέα αναγέννηση

Ο Άγγελος Σικελιανός και ο Νίκος Καζαντζάκης είναι οι δύο τελευταίοι γίγαντες του Ελληνισμού, οι οποίοι αισθάνονταν το χρέος να σώσουν τον κόσμο και τον Ελληνισμό. Ήταν τέτοιο το μεγαλείο και η δύναμη της ψυχής τους που δεν αισθάνονταν καθόλου το κομπλεξικό δίλημμα των νεοραγιάδων Ελλαδιτών, αν θα έπρεπε να είναι (ή πρώτα να είναι) πολίτες του κόσμου ή Έλληνες.

Αντιθέτως πίστευαν ότι ο Έλληνας είναι ο μόνος Άτλαντας του πολιτισμού και της ανθρωπιάς που μπορεί να σηκώσει στους ώμους του όλον τον κόσμο.

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και με την νέα δόξα που του προσέδωσε η πρώτη νίκη κατά του Άξονα, οι θυσίες και η αντίσταση στην Κατοχή ο Ελληνισμός θα έπρεπε να βρισκόταν στην αφετηρία για ένα νέο ξεκίνημα, για την δημιουργία ενός τρίτου ελληνικού πολιτισμού.

Αντί όμως να προτείνουμε εμείς μία πρόταση ζωής στον σύγχρονο κόσμο και να αναλάβουμε τα πνευματικά ηνία της Ευρώπης, ενσωματώσαμε τις αντιθέσεις του κόσμου και αρχίσαμε να σφαζόμαστε μεταξύ μας, δίνοντας την ευκαιρία στους πρώην "Συμμάχους" που προηγουμένως μας

εγκωμιάζαν, να μας μεταχειρίζονται ως κατεχόμενη χώρα. Παρ' όλα αυτά φύσηξε πάλι στον τόπο μας ο αέρας της αναγεννήσεως. Στη Χρυσή Δεκαετία 1955-65 ο Ελληνισμός έσφυζε από πολιτισμό τόσο μέσα στην Ελλάδα όσο και το εξωτερικό. Έξω διέπρεπαν ο Γεώργιος Παπανικολάου στην ιατρική, ο Δημήτρης Μητρόπουλος, η Μαρία Κάλλας, η Νανά Μουσούρη, ο Ντέμης Ρούσος, ο Ζώρζ Μουστακί κ.ά στην μουσική.

Ο Κορνήλιος Καστοριάδης, ο Κώστας Αξελός, ο Κώστας Παπαϊωάννου και ο Νίκος Πουλαντζάς στην σκέψη. Ο διεθνής Τύπος ψοχολέιτο συνεχώς με τις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και την κοσμική ζωή του Τέλη Ωνάση και του Σταύρου Νιάρχου.

Στην Ελλάδα, η γενεά του '30 ακόμη δημιουργούσε με προεξάρχοντες τον Φώτη Κόντογλου και τον Γιάννη Τσαρούχι. Σε αυτούς ήλθαν να προστεθούν ο Μίκης Θεοδωρά-

κης, ο Μάνος Χατζηδάκης, ο Μάνος Λοΐζος, ο Σταύρος Ξαρχάκος κ.ά., ενώ το λαϊκό μας τραγούδι σχημάτιζε ένα γαλαξία αστέρων με κορυφαίο τον Βασίλη Τσιτσάνη χωρίς να ξεχνάμε και τον Μάρκο Βαμβακάρη. Η εποχή αυτή έκλεισε πανηγυρικά με τα δύο βραβεία Νόμπελ για την ποίηση προς τον Γεώργιο Σεφέρη και τον Οδυσσέα Ελύτη και τον Χρυσό Φοίνικα της Βενετίας προς τον Θ. Αγγελόπουλο.

Σήμερα μας έχει απομείνει ο Μίκης Θεοδωράκης. Ο τελευταίος Έλληνας που αποτελεί εθνικό σύμβολο. Ο Μίκης Θεοδωράκης πιστεύει στη δυνατότητα του Ελληνισμού να αναγεννηθεί, αρκεί οι ΝΕΟΙ μας να το πιστέψουν.

Δεν αρκεί να βγει η Ελλάδα από την κρίση. Το πνεύμα δεν μπορεί να περιμένει πότε θα βγούμε από το τέλμα της παρακμής και της διεθνούς απαξιώσεως.

Η αναγέννηση του πνεύματος μπορεί να ξεκινήσει εδώ

και τώρα από τον καθένα μας, αρκεί να του προσφέρουμε τις προϋποθέσεις που είναι τρεις: αποφασιστικότητα, ποιότητα χαρακτήρα και τοποική συσπείρωση για την αναβίωση του πνεύματος του Ελληνικού κοινοτισμού.

2. Ο Ν. Καζαντζάκης στην Ολυμπία

Στο βιβλίο του "Αναφορά στον Γκρέκο" (σ. 174-5) ο Καζαντζάκης καταγράφει τις εντυπώσεις από την Αρχαία Ολυμπία:

«Πίκρα ξαφνική με κυρίεψε. Θα φτάσουμε άραγε ποτέ κι εμείς την ισορροπία μας και τον ήρεμο πρωικό οραματισμό της αρχαίας Ελλάδας;

Μα για μας τους Έλληνες η πίκρα είναι διπλή, γιατί θεωρούμε τους εαυτούς μας απογόνους και θέτουμε άθελά μας μπροστά μας το χρέος να φτάσουμε τους μεγάλους προγόνους. Κι ακόμη πιο πολύ: το χρέος κάθε γιου να ξεπεράσει τους γονέους.

Όταν ένας Έλληνας ταξιδεύει στην Ελλάδα, το ταξίδι του μετατρέπεται σ' επίμονη αναζήτηση τους χρέους. Πώς να γίνουμε κι εμείς άξιοι των προγόνων, πώς να την συνεχίσουμε, χωρίς να την ντροπιάσουμε την παράδοση της ράτσας μας;

Μια αυστηρή ασίγαστη ευθύνη βαραίνει τους ώμους σου, βαραίνει τους ώμους όλων των ζωντανών Ελλήνων. Ακαταμάχητη μαγική δύναμη έχει το όνομα: όποιος γεννήθηκε στην Ελλάδα έχει το χρέος να συνεχίσει τον αιώνιο Ελληνικό θρόλο.

Το κάθε ελληνικό τοπίο είναι τόσο ποτισμένο από ευτυχίες και δυστυχίες με παγκόσμιο αντίκτυπο, τόσο γεμάτο ανθρώπινο αγώνα.

Αληθινά τραγική 'ναι η θέση της Ελλάδας, βαρειά πολύ η ευθύνη που απιθώνει η Ελλάδα στους ώμους του σημερινού Έλληνα - επικίνδυνο, δυσκολοεκτέλεστο χρέος.

Καινούργιες δυνάμεις ανεβαίνουν από την Ανατολή, καινούργιες από την Δύση κι η Ελλάδα ανάμεσα πάντα στις δύο συγκρουόμενες ορμές, γίνεται πάλι στρόβιλος. Η Δύση ακολουθώντας την παράδο-

ση της λογικής και της έρευνας, ορμάει να κατακτήσει τον κόσμο κι η Ανατολή, σπρωγμένη από τρομακτικές υποσυνείδητες δυνάμεις, χιμάει κι αυτή να κατακτήσει τον κόσμο κι η Ελλάδα ανάμεσά τους, γεωγραφικό και ψυχικό σταυροδρόμι του κόσμου, χρέος έχει πάλι να φιλιώσει τις δύο τούτες τεράστιες ορμές, βρίσκοντας την σύνθεση. Θα μπορέσει; Ιερή, πικρότατη μοίρα».

Πόσο τραγικά πίσω βρισκόμαστε σήμερα! Τότε η φτωχή Ελλάδα μπορούσε να αναμετρά το ανάστημά της με τέτοιους υψιπετείς στόχους. Σήμερα αγωνιά και αγωνίζεται να διατηρήσει ό,τι της απέμεινε από το άλμα της προς την "ευημερία" της Μεταπολιτεύσεως χωρίς αξιοπρέπεια και χωρίς πνευματικούς στόχους.

Ας πάρουμε τουλάχιστον δύναμη από τον πλούτο του πολιτισμού μας για ένα νέο ξεκίνημα.

*καθηγητής - Αντιπροέδρος του Κρητικού Λαϊκού Πανεπιστημίου filippidis103@yahoo.gr

Γεώργιος Ξενουδάκης

ΕΥΤΥΧΙΟΣ ΣΦΟΥΓΚΑΤΑΚΗΣ - ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ

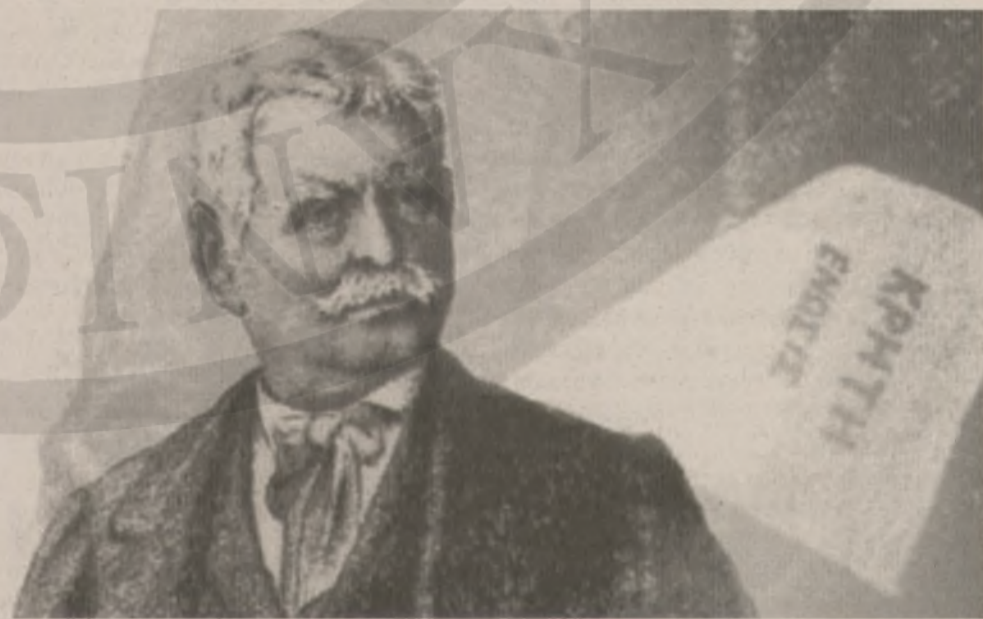
Ο Γ. Ξενουδάκης είχε την ατυχία αλλά και την τύχη να μαρτυρήσει υπέρ πίστεως και πατριδός όταν μπροστά στα μάτια του 14χρονου, τότε, βάρβαροι αλλόθρησκοι και αλλοεθνείς ανασκολόπησαν τον πατέρα του στην Νίμπρο Σφακίων, άρπαξαν αυτόν και τον πώλησαν σε σκλαβοπάζαρο της Αφρικής.

Ο αείμνηστος οσιομάρτυρας τέκνα δεν είχε εν τη αγαθοσύνη του όμως μερίμνησε πατρικά, για τα τέκνα άλλων μαρτυροσάντων υπέρ των αυτών ιδεωδών Σφακιανών στους οποίους και προβεβλημένοι οικείοι του αφηγητή Τσελέπι Γεωργίου - Δασκαλάκη εξασφαλίζοντας σε αυτά τη δυνατότητα να αντικαταστήσουν το όπλο με τη σπουδή χάρη στο τιμημένο κληροδοτήμά του, συγκαταλεγόμενος γι' αυτό στους, εκ των μακαρίων του Ιησού ειρηνοποιούς. Του λόγου το αληθές βεβαιώνει σκιώ-

δης πολεμική σκηνή μπροστά στον αφηγητή, παιδί τότε, όπου ο παππούς άλλου παιδιού με όπλο στο χέρι εκπαιδευε τον εγγονό στη χρήση του.

Μετά από φιλική παρότρυνση ομάδας Σφακιανών παρετόλμησα δημοσιογραφική υπόδειξη προς άπαντα αρμόδιο για τα δέοντα προς αγιοποίηση του μεγάλου τέκνου των Σφακιανών.

Στην κατακλείδα του το δημοσίευμα απύθυνε θεόπνευστη δήθεν πρόσκληση στους Σφακιανούς καταγωγής ιερείς της επαρχίας Σφακίων να ενεργήσουν αντιεκκλησιαστικά προς επίτευξη του σκοπού αυτού. Όμως τόσο από τη φύση του το κείμενο του δημοσιεύματος όσο και από την μεθοδολογία του φαινόταν ότι είχε απλά εμφατικό και συμβολικό πνεύμα και ως εκ τούτου ουδεμία βαθύτερη και αληθή υπόδειξη προς τους ιερωμένους να δράσουν υπερβαίνοντας τα εσκαμμένα. Τέλος γιατί να τείνον

ευήκοον ους σε όσα εκπορευόνταν εξ αναλαβήτων χειλέων.

Το σημαντικότερο πάντων είναι ότι μια τέτοια ενέργεια πλέον των άλλων αποτρεπτικών συγκυριών καθίσταται και περιττή αφού κατά τις

αξιόπιστες πληροφορίες του συντάκτη οι «ΕΝ ΤΕΛΕΙ» αντιμετωπίζουν ευμενώς το πρόβλημα της αγιοποίησης του και τα προσκύπτοντα διαδικαστικά εκκλησιαστικά ζητήματα.

*Λαογράφος-συγγραφέας